

A. Mironowicz, *The Orthodox Church in Poland*, Supraśl 2005, ss. 94.

Zainteresowanie Kościołem prawosławnym na ziemiach Rzeczypospolitej cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem, w szczególności na rynku wydawniczym. Badania w tym zakresie w ostatnim ćwierćwieczu zostały zintensyfikowane. Szczególnie cenione są prace M. Bendzy¹, L. Bieńkowskiego², A. Poppego³, W. Kołbuka⁴, M. Papierzyńskiej-Turek⁵ oraz A. Mironowicza. Prace tego ostatniego historyka są często oczekiwane z niecierpliwością przez czytelników.

Profesor Mironowicz od lat zajmuje się tematyką prawosławia w Polsce. Spośród Jego dorobku naukowego (19 książek i blisko 200 artykułów naukowych i popularno-naukowych) najbardziej cenione są prace: *Podlaskie ośrodki i organizacje prawosławne w XVI-XVIII wieku* (Białystok 1991), *Prawosławie i unia za panowania Jana Kazimierza* (Białystok 1997), *Kościół prawosławny w państwie Piastów i Jagiellonów* (Białystok 2003) oraz *Kościół prawosławny w Polsce w XIX i XX wieku* (Białystok 2005).

Zainteresowanie historią prawosławia w Polsce nie było wyłącznie domeną polskich badaczy. Jednym z pierwszych, który interesował się naukowo tym zagadnieniem był prof. Fiodor Iwanowicz Titow. Do tej pory brakowało prac zajmujących się prawosławiem w Polsce w językach obcych, dla-

¹ M. Bendza, *Prawosławna diecezja przemyska w latach 1596-1681. Studium historyczno-kanoniczne*, Warszawa 1982.

² L. Bieńkowski, *Organizacja Kościoła wschodniego w Polsce XVI-XVIII w.*, [w:] *Kościół w Polsce*, pod red. J. Kłoczowskiego, t. II, Kraków 1969.

³ A. Poppe, *Państwo i Kościół na Rusi w XI wieku*, Warszawa 1968.

⁴ W. Kołbuk, *Kościół wschodnie w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, Lublin 1998.

⁵ M. Papierzyńska-Turek, *Między tradycją a rzeczywistością. Państwo wobec prawosławia 1918-1939*, Warszawa 1989.

tego z tym większym zainteresowaniem spotkała się recenzowana publikacja A. Mironowicza.

Książka ta została napisana w trzech językach: angielskim, rosyjskim i niemieckim. Jest to pozycja popularno-naukowa, jednakże wersja angielskojęzyczna została zaopatrzona w przypisy. Pozycja ta nie zawiera rozdziałów, jedynie oddzielone graficznie poszczególne partie tekstu. Zadaniem tej książki jest przede wszystkim przybliżenie obcojęzycznemu czytelnikowi złożoności problemu i zarysowanie ogólnych tendencji rozwojowych prawosławia w Polsce.

Recenzowana pozycja zaczyna się od przedstawienia korzeni tego wyznania na terenach Polski, sięgających czasów misji św. św. Cyryla i Metodego, a kończy się na czasach współczesnych, tj. XX wieku. W recenzowanej pozycji zostały przedstawione ważniejsze momenty w historii Kościoła prawosławnego, dlatego szersza literatura, bardziej zagłębiająca się w omawianą problematykę, znajduje się na końcu książki, jednakże osoby, które chciałyby zagłębić się w poruszaną tematykę muszą skorzystać także z szerszej bibliografii przedstawionej wyczerpująco w wyżej wymienionych pozycjach książkowych prof. A. Mironowicza.

Autor stara się przedstawić nie tylko historiografię prawosławia, ale również cytuje i wymienia źródła: *Latopis Hipacki*, oraz ze zbiorów źródeł: *Akty odnoszających się do historii Zachodniej Rosji* (Sankt-Petersburg: t. I, 1846; t. IV, 1853), *Archiw Jugo Zachodniej Rosji* (t. I, cz. 1, Kijew 1861), *Monumenta Ucraine Historica* (red. A. Septyckij, t. I-XII, Rzym 1964-1975) oraz inne. Zabieg ten sprawia wrażenie, że jest to praca naukowa z kompletnym warszatem naukowym, jednakże właściwy charakter pracy zdradza niewielka objętość tekstu w stosunku do poruszanej problematyki (41 stron tekstu angielskiego, 20 stron tłumaczenia na rosyjski i 20 stron tekstu niemieckiego).

Zadaniem pracy było ogólne przedstawienie dziejów prawosławia w Polsce, od jego początków poprzez próby unii w XV w., unię brzeską (1596), ucisk prawosławia w XVII-XVIII w. do czasów powojennych. W wersji angielskiej ułatwieniem dla czytelnika są przypisy, dzięki którym można poszerzyć interesujące go zagadnienie. Niestety, większość pozycji jest w języku polskim (wynika to z niewielkiego zainteresowania tą problematyką, poza historykami polskimi), co jest pewnym utrudnieniem dla czytelnika nie znającego polskiego.

Jednakże recenzowana praca wychodzi naprzeciw oczekiwaniom zainteresowanych dziejami prawosławia w Europie. Praca A. Mironowicza pozytywnie wpisuje się w historiografię Kościoła wschodniego na terenach dawnej i współczesnej Rzeczypospolitej i z pewnością przybliży tę problematykę nie tylko historykom z zagranicy.

Wojciech Walczak
(Białystok)